

Carta als periodistes, especialment als qui cobreixen la informació religiosa

Benvolguts i benvolgudes.

En la celebració de Sant Francesc de Sales, patró dels periodistes, us adreço unes lletres d'afecte, tot valorant la vostra tasca i amb el desig d'encoratjar-vos en la responsabilitat que assumiu.

L'Església catòlica té una visió positiva del mitjans de comunicació social. “L'Església considera els mitjans de comunicació com a ‘dons de Déu’” (Consell Pontifici per a les Comunicacions Socials, *Communio et progressio*, 2). Aquests mitjans són factors de progrés humà: “si són ben usats, proporcionen al llinatge humà un ajut considerable, perquè contribueixen molt a l'esbarjo i a la cultura de l'esperit, com també a la propagació i enfortiment del Regne de Déu” (Concili Vaticà II, *Inter mirifica*, 2). Alhora recordo que els mitjans són imprescindibles, avui, per a l'evangelització: “L'Església se sentiria culpable davant Déu si no emprés aquests poderosos mitjans que la intel·ligència humana perfecciona cada vegada més. Per mitjà d'ells proclama dalt dels terrats (cf. Mt 10,17; Lc 12,3) el missatge de què és dipositària” (Pau VI, *Evangelii nuntiandi*, 45).

L'àmbit dels mitjans de comunicació social ha esdevingut complex, a causa de molts factors: tecnològics, econòmics, sociològics, polítics... Però continua havent-hi un element essencial: el factor humà. Perquè els mitjans de comunicació social estiguin realment al servei de l'home, i d'aquests formant societat, cal considerar, abans que res, pel que fa al seu funcionament, la importància del factor humà, que sobrepassa les possibilitats de la mecànica i de l'electrònica (cf. *Communio et progressio*, 63). Fa falta que els periodistes tinguin la necessària competència professional i un adequat sentit de la responsabilitat.

Permeteu-me una reflexió sobre alguns desafiaments actuals, sense la pretensió de donar lliçons, sinó amb el desig d'expressar algunes preocupacions i algunes pistes.

- El dret a la informació, que té la societat humana, ha de ser degudament satisfet. “L'exercici recte d'aquest dret demana que, quant al seu objecte, la comunicació sigui sempre verídica i, respectades la justícia i la caritat, íntegra; i que, quant a la manera, ha d'ésser honesta i apropiada, és a dir, ha de respectar religiosament les lleis morals, i els drets legítims i la dignitat de l'home, tant en la recerca com en la publicació de notícies; car no tot coneixement és profitós, ‘mentre que la caritat edifica’ (1Co 8,1)” (*Inter mirifica*, 5). La informació ha de ser “honest, coherent, completa i exacta” (*Communio et progressio*, 34). Em sembla que aquest quatre qualificatius marquen les pistes que cal seguir. La rapidesa o la falta de diligència dificulten contrastar degudament les informacions i poden perjudicar, en gran manera, el bon nom –la fama– a la qual tota persona o institució té dret, i la seva dignitat. Més encara, poden esdevenir una calúnnia que després és molt difícil de reparar. Pel que fa a la informació religiosa i eclesial, sovint la manca d'informació i poca formació sobre la naturalesa de l'Església i la seva organització, poden representar uns obstacles i limitacions que fan que la informació deixi de complir alguns dels requisits necessaris. És a dir, la “imatge” mediàtica de l'Església no s'ajusta a “l'experiència de l'Església” viscuda per molts de nosaltres en les nostres comunitats, institucions i diòcesis.

- Cal que els mitjans de comunicació social afavoreixin el diàleg “tot esdevenint vehicles de coneixement recíproc, de solidaritat i de pau” (Joan Pau II, *El ràpid desenvolupament*, 11). Avui, com sempre, tots hem de fer el possible per facilitar i afavorir aquest diàleg social, sobretot en les grans qüestions que més afecten a la vida de les persones.
- La participació “de l’opinió pública a l’Església” i “de l’Església en l’opinió pública” (Ibíd., 12). Entre els catòlics hi ha “un ampli espai per a l’intercanvi d’opinions, en un diàleg respectuós de la justícia i de la prudència”. Sempre tenint present l’aforisme de sant Agustí: “unitat en allò que és essencial, llibertat en allò que és opinable, i sempre caritat”. Alhora cal recordar una recomanació: “L’Església, com altres institucions o grups, té la necessitat i el dret de donar a conèixer les pròpies activitats però, al mateix temps, quan calgui, ha de poder garantir una adequada reserva, sense que això perjudiqui una comunicació puntual i suficient dels fets eclesials” (Ibíd., 12). En algunes ocasions l’Església, normalment per mitjà del Papa o dels bisbes, dóna la seva opinió i ofereix una reflexió sobre qüestions que afecten els principis morals o els drets humans. Quan exerceix aquesta missió d’orientació per als creients i per a tots aquells que vulguin escoltar, no ho fa per motius de preferències polítiques o ànsies de poder, sinó com un servei a les persones des de l’Evangeli de Jesús i la Tradició de la comunitat.
- La millora de les condicions laborals dels periodistes és també una preocupació que tinc. Sovint, els periodistes heu de treballar en unes condicions deplorables (precarietat, horaris atapeïts, salaris baixos, perill del lloc de treball...). Els bisbes de la Comissió episcopal espanyola de Mitjans de Comunicació Social hi feien referència en un escrit publicat el mes de maig de l’any passat amb motiu de la Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, parlant dels “més de 5.000 periodistes, sobretot joves, en atur, en aquests moments a Espanya”. Comparteixo amb vosaltres aquests neguits, i tant de bo que s’aconsegueixin situacions que ofereixin estabilitat i humanitat en la professió.
- Considero que, en un context de crisi econòmica i davant de fets tràgics que demanen la nostra solidaritat, els mitjans de comunicació haurien d’empènyer tota la societat a “fomentar la responsabilitat cap al bé comú i cap a les víctimes més afectades per aquesta situació” (*Davant la crisi moral i econòmica*, declaració de la XCIV Assemblea Plenària de la Conferència Episcopal Espanyola, 9, del 27 de novembre de 2009). També caldrà difondre amb més insistència la tasca d’atenció i d’acompanyament als més necessitats, d’aquí i dels països en vies de desenvolupament, que realitzen les institucions, la comunitat cristiana i, particularment, les institucions de caritat de l’Església (cf. Ibíd., 7). Així s’ajudarà a fer néixer i créixer respostes de solidaritat afectiva i efectiva.

Accepteu aquestes consideracions a títol d’amistat. Agraint-vos novament la vostra tasca, us saludo cordialment i us beneixo amb tot l’afecte.

Francesc Pardo i Artigas
Bisbe de Girona